

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2013, č. j. 5 Ca 197/2009 – 72,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím ze dne 15. 5. 2009, č. j. 1021/09 (dále „napadené rozhodnutí“) zrušila žalovaná své předchozí rozhodnutí ze dne 12. 3. 2009, jímž byl žalobci na základě § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii určen advokát JUDr. Stanislav Vachta, LL.M., se sídlem Krajinská 251/16, České Budějovice k zastupování ve věci podání zamýšlené ústavní stížnosti žalobce. Napadené rozhodnutí žalovaná odůvodnila tak, že žalobce neposkytl určenému advokátu součinnost nutnou k poskytnutí právní služby, odmítl se s určeným advokátem sejít a žalobcovou korespondencí zaslanou určenému advokátovi došlo k narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu nejprve ke Krajskému soudu v Brně, který věc usnesením ze dne 24. 6. 2009, č. j. 30 Ca 79/2009 – 6, postoupil z důvodu věcné příslušnosti Městskému soudu v Praze.

[3] Ve své žalobě se žalobce domáhal vydání zákazu žalované zmocňovat advokáta k žádosti o zrušení určení, vést řízení o takové žádosti bez práv druhého účastníka, rušit určení bez právního důvodu v § 18 odst. 4 zákona o advokacii, vyhrožovat sankcí za neposkytnutí součinnosti, vystupovat ve výkonu veřejné správy v postavení profesní komory a zasahovat do právního vztahu obcházením zákona ve prospěch nečinného advokáta. V doplnění žaloby ze dne 20. 1. 2010 pak žalobce specifikoval, že navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí.

[4] Usnesením ze dne 22. 10. 2009 č. j. 5 Ca 197/2009 – 10, vyzval městský soud žalobce k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu ve výši 1.000 Kč, žalobce však zaplatil pouze 1 Kč, přičemž poukázal na svou nemajetnost a na listiny, které založil do správního deníku městského soudu, jež jeho nemajetnost prokazují. V odpověď na výzvu městského soudu však odmítl vyplnit formulář prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a znovu poukázal na listiny založené ve správním deníku městského soudu. Městský soud však usnesením ze dne 5. 1. 2010, č. j. 5 Ca 197/2009 – 18, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že řádně nedoložil své majetkové poměry. Žalobce nato městskému soudu zaslal vyplněný formulář potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech spolu s rozhodnutím Městského úřadu Polička ze dne 4. 1. 2010, č. j. 47/2010/POL/4, kterým byla žalobci snížena dávka příspěvku na živobytí. Městský soud poté usnesením ze dne 11. 2. 2010, č. j. 5 Ca 197/2009 – 25, žalobci osvobození od soudních poplatků přiznal.

[5] Dne 1. 3. 2013 usnesením č. j. 5 Ca 197/2009 – 72, však městský soud rozhodl, že se žalobci se zpětnou účinností osvobození od soudních poplatků odnímá. Městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že osvobození od soudních poplatků bylo žalobci přiznáno jen proto, že tehdy neměl soud znalost o žalobcově kverulatořní činnosti. V době přiznání od osvobození od soudních poplatků vedl žalobce u městského soudu 35 sporů, v současnosti je zde evidováno více než tři sta žalobcových žalob. Jejich charakter je přitom podle názoru městského soudu samoučelný, žalobci nejde o vyřešení sporu, ale o spor samotný, přičemž žalobce zneužívá toho, že je osvobozen od soudních poplatků. Městský soud rovněž konstatoval, že žalobce zahájil proti žalované řadu sporů, jejichž scénář je stále stejný, žalobce má podle mínění městského soudu úmysl trvale a bezplatně využívat služeb advokátů, aniž by byl ochoten respektovat právní rámec poskytování advokátních služeb. Městský soud uzavřel s poukazem na několik rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, jimiž byly zamítnuty kasační stížnosti žalobce směřující proti usnesením, kterým nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků, že považuje za nesprávné, aby žalobce i nadále čerpal dobrodiní osvobození od soudních poplatků i ve věcech dříve zahájených.

[6] Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností. V ní rozporuje postup městského soudu, který mu nejprve osvobození od soudních poplatků přiznal a poté je odňal, ačkoli shledal, že stěžovatel je nemajetný. Podle názoru stěžovatele jde o svévolnou revizi vydaného soudního aktu, „*která není ničím jiným než ústavně nekonformní pomstou soudu.*“ Odnětí osvobození od soudních poplatků je navíc podle stěžovatele nezákonné a svévolné, protože jeho důvodem je povaha sporů, jež stěžovatel vede, nikoli zákonem vymezené předpoklady. Stěžovatel tvrdí, že postup městského soudu mu prakticky znemožňuje domáhat se soudní ochrany před činností žalované, odnětí osvobození od soudních poplatků považuje za „kvazipovádkovou

pokračování

pokutu“. Dále stěžovatel shledává, že usnesení městského soudu trpí vadami v odůvodnění. Podle jeho názoru totiž městský soud nevysvětlil, v čem spočívá samoučelný charakter jeho sporů, používá nepřipadné odkazy na judikaturu Nejvyššího správního sporu, protože se skutkový stav v posuzovaném případě liší od skutkového stavu v řízeních vedených Nejvyšším správním soudem. Městský soud ani dostatečně nevysvětlil, proč odnímá osvobození od soudních poplatků zpětně, když zjistil, že stěžovatel je kverulantem až v roce 2011. Stěžovatel se rovněž domnívá, že městský soud skandalizuje jeho osobu, vyjadřuje se v jazyce ptydepe a přičítá mu k tíži využívání jeho procesních práv, jako neudělení souhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání, právo polemizovat se správním orgánem, zpochybňovat doručování a využívat na svou obranu žaloby ve správním soudnictví. Závěrem vyjádřil stěžovatel názor, že jeho kasační stížnost není přípustná, neboť podle jeho názoru směřuje proti usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou (ustanovení § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), opírá se o důvody uvedené v ustanovení § 103 s. ř. s., byla podána včas v souladu s ustanovením § 106 odst. 2 s. ř. s. a není nepřipustná ani z jiných důvodů plynoucích z § 104 s. ř. s.

[9] Na okraj Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelův názor o nepřipustnosti kasační stížnosti proti rozhodnutí ve věci osvobození od soudních poplatků, je nesprávný. Soud zde odkazuje na svou rozhodovací praxi, např. rozsudek ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 – 97 (všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Podle tohoto rozsudku nejsou rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků podřaditelná pod rozhodnutí podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jimiž se pouze upravuje vedení řízení), neboť tímto rozhodnutím se rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Tento závěr je možné vztáhnout i na rozhodnutí o zpětném odnětí přiznaného osvobození od soudních poplatků.

[10] Nejvyšší správní soud v posuzované věci nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem přezkumu usnesení, kterým bylo stěžovateli zpětně odňato osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, č. 486/2005 Sb. NSS a rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37).

[11] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel výslovně neoznačil, pod které důvody ve smyslu § 103 s. ř. s. podřazuje své námitky, zdejší soud je posoudí podle jejich obsahu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 As 7/2004 – 47). Stěžovateli argumentaci zdejší soud podřazuje pod kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., neboť stěžovatel dovozuje nezákonnost a nepřezkoumatelnost odůvodnění usnesení městského soudu.

[12] Pokud jde o námitku nezákonnosti rozhodnutí o zpětném odnětí osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud se s ní neztotožňuje. Ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. výslovně připouští možnost odnětí osvobození od soudních poplatků se zpětnou účinností. Pokud se tedy městský soud rozhodl aplikovat toto ustanovení, nemohlo jít bez dalšího o svévolnou revizi soudního aktu, jak se domnívá stěžovatel. Městský soud své rozhodnutí odůvodnil tak, že předmětný spor je jedním z dlouhé řady skutkově i právně prakticky shodných řízení, které stěžovatel vůči žalované vede. Jejich podstatou už podle městského soudu není ochrana stěžovatelových veřejných subjektivních práv, ale samotné vedení sporu. Tomu podle městského soudu nasvědčuje i počet všech řízení vedených stěžovatelem, který jen u tamního soudu čítá více než tři set. Za takové situace je spravedlivé, konstatuje městský soud, i přesto, že majetkové poměry stěžovatele osvobození od soudních poplatků odůvodňují, toto dobrodiní mu zpětně odebrat.

[13] Nejvyšší správní soud se již problematikou odnětí osvobození od soudních poplatků ve stěžovatelově případě zabýval. V usnesení ze dne 18. 12. 2012, č. j. 7 As 103/2012 – 20 zdejší soud konstatoval, že uplatňuje-li stěžovatel svá práva zjevně šikanózním způsobem, svévolně a účelově, soudí se nikoli pro nalezení meritorního řešení svého sporu, ale pro samotné vedení sporu, nelze mu přiznat osvobození od soudních poplatků ani s ohledem na jeho sociální poměry.

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelův postup v předmětném sporu naplňuje znaky šikanózního, svévolného a účelového výkonu práv. O tomto závěru svědčí nejen specifická procesní aktivita stěžovatele, jež není vedena snahou nalézt řešení jeho pře, ale i extrémně vysoký počet sporů, které stěžovatel vede. Z úřední činnosti je Nejvyššímu správnímu soudu navíc známo, že stěžovatel vede i řadu skutkově a právně prakticky totožných řízení proti žalované. Za této situace je podle Nejvyššího správního soudu možné aplikovat shora citované závěry usnesení sedmého senátu zdejšího soudu i na posuzovaný případ.

[15] Usnesení městského soudu není zatíženo „okatou svévolí“, jak se vyjádřil stěžovatel, neboť není pravda, že soud je oprávněn odejmout přiznané osvobození od soudních poplatků jen tehdy, dojde-li k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Z výkladu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. plyne, že v takovém případě soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítne. Naproti tomu zpětné odnětí již přiznaného osvobození od soudních poplatků spojuje zákon se skutečností, že se ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození od soudních poplatků neodůvodňovaly. V takovém hodnocení však otázka nedostatku prostředků na straně žadatele není jediným kritériem. Součástí posouzení poměrů účastníka je rovněž úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

pokračování

24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91). Proto městský soud nepochybil, když odnětí osvobození od soudních poplatků odůvodnil specifickou procesní aktivitou stěžovatele, kterou popsal, a své závěry zdůvodnil. Lze tedy uzavřít, že zpětné odnětí osvobození od soudních poplatků nebylo nezákonné.

[16] Nelze přisvědčit ani námitce, že stěžovateli je postupem městského soudu znemožňován přístup k soudní ochraně. Jak Nejvyšší správní soud vyložil např. v usnesení ze dne 20. 9. 2012, č. j. 7 As 103/2012 – 12, pokud má stěžovatel objektivním právem přiznanou procesní možnost vést určité spory, je jeho právem je skutečně vést. Institut osvobození od soudních poplatků však není určen k tomu, aby umožnil nemajetným osobám vést jakékoli spory podle jejich libosti, ale primárně k ochraně přístupu nemajetných osob k soudu ve věcech, které se nějakým způsobem dotýkají jejich životní sféry. Pakliže se tedy stěžovatel rozhodl vést i spory, které se této jeho životní sféry nedotýkají, nemůže mu v tom být nijak bráněno, je však na místě, aby tak stěžovatel činil s vědomím, že každý spor s sebou nevyhnutelně nese i své náklady.

[17] Ani námitka nepřezkoumatelnosti usnesení městského soudu není podle Nejvyššího správního soudu důvodná. Městský soud popsal důvody, které jej k vydání napadeného rozhodnutí vedly, zdůvodnil svůj procesní postup a popsal úvahy, jimiž se řídil. Z obsahu tohoto rozhodnutí je patrné, že není pravda, že by městský soud své rozhodnutí založil na „klevetách“ či „osočování“ stěžovatele, jak se stěžovatel domnívá.

[18] Odůvodnění městského soudu je přitom jasné a srozumitelné, Nejvyšší správní soud nemůže ani přisvědčit stěžovateli, že by bylo psáno „jazykem ptydepe“ nebo založeno na desinterpretaci zákonných ustanovení (či „vytrhávání vět z kontextu zákona“). Usnesení městského soudu je plně přezkoumatelné a Nejvyšší správní soud v něm tedy neshledal vady stěžovatelem tvrzené.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Vzhledem k tomu, že obě stěžovatelovy námitky byly shledány nedůvodnými, Nejvyšší správní soud konstatuje, že i kasační stížnost je nedůvodná a proto ji musí podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, na konci s. ř. s. zamítnout.

[20] O nákladech pak Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Procesně úspěšné žalované žádné náklady nevznikly, stěžovatel pak úspěch ve věci neměl. Proto žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu